Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 141. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 26-го ЛИПНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 26, 1955. No. 141. VOL. LXII.

КОНГРЕС З ПОСПІХОМ ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО ЗАКІНЧЕННЯ СЕСІЇ

Вашингтон. — Перша сесія Конґресу, в якому є демократична більшість, вступила в останній тиждень праці в цьому році, який буде найважливіший і, мабуть, найкритичніший. Конґрес має вирішити ще 7 важливих законопроєктів, які вніс уряд президента Айзенгавера. Крім того ще два законопроєкти, які внесла демократична більшість, чекають на вирішення Конґресу. Демократи хотіли б закінчити цю сесію 84 Конґресу 30 липня в суботу, і тому Конґрес мусів би працювати з великим поспіхом, щоб міг відійти на ферії вже з кінцем цього місяця, але численні політики гадають, що не вдасться закінчити вже в цьому тижні всіх праць, і тому сесія зможе закінчитися аж 6 серпня. Спікер Палати Репрезентантів Сем Рейберн заявив, що він робитиме все, щоб таки в липні закінчити праці в Палаті, бо Сенат більше заавансований у полагоджуванні законопроєктів. Гадають, що не буде полагоджений законопроєкт уряду про допомогу шкільництву. Також немає виглядів на те, щоб перейшов проєкт президента Айзенгавера про побудову показового „атомового корабля миру", бо Конґрес має свій власний проєкт про побудову торговельного атомового корабля. Також мало виглядів є на те, щоб Конґрес прийняв урядовий законопроєкт про будову шляхів. Обидві палати мусять ще в цьому тижні вирішити ті розбіжності, які існують в законопроєктах обох палат про видатки на допомогу закордонові, яку Палата Репрезентантів прийняла в сумі 2,638,471,750 долярів, а Сенат признав на цю ціль 3,205,841,750 долярів. Але, гадають, що в цій справі легко прийде до порозуміння між обома палатами. Дехто гадає, що Конґрес буде йти більше на руку президентові після його успіхів на конференції в Женеві, де зросла популярність Айзенгавера не тільки в ЗДА, але і закордоном. На вирішення чекає законопроєкт про збільшення мінімальної платні, яку уряд пропонував збільшити до 90 центів, а обидві палати Конґресу збільшили мінімальну платню за годину праці до одного доляра. Сподіваються, що президент погодиться підписати закон про те підвищення, яке прийняв Конґрес. Невирішений і законопроєкт про будову нових мешкань. Уряд пропонував збудувати 35,000 мешканевих одиниць річно впродовж найближчих двох років, а Сенат пропонує збудувати 200,000 мешканевих одиниць впродовж найближчих чотирьох років. Палата Репрезентантів не вирішила ще цієї справи, бо ортодоксійні республіканці взагалі противляться будові мешкань за державні фонди. Конґрес мав би ще вирішити важливу справу збільшення військових резерв. Цей законопроєкт має вирішити окрема конференція, якої члени складені з обох палат Конґресу. Конґрес вирішив цю справу компромісово, щоб обов'язково служили в резерві тільки ті вояки, які почнуть військову службу аж після того, коли буде ухвалений новий закон. Великі розходження існують у законопроєктах про побудову шляхів. Уряд проєктував видати на цю ціль бонди, за які не відповідала б державна скарбниця, але Конґрес прийняв свій власний законопроєкт в цій справі. Чекає на вирішення і справа поправок про соціяльне забезпечення. Палата Репрезентантів прийняла законопроєкт, щоб жінки вже після 62-го року діставали старечі пенсії, а нездібні до праці робітники вже в 50 році. Сенат ще не вирішував цієї справи, і гадають, що на цій сесії ця справа не буде вирішена.

Помер бувший державний секретар Корделл Голл

Вашингтон. — В шпиталі фльоти в Бетесді, Мериленд, недалеко Вашингтону помер 23 липня у віці 83-ох років бувший державний секретар за президента Ф. Д. Рузвелта — Корделл Голл. Він був 11 і пів року державним секретарем і автором взаємного торговельного договору з закордонними державами, який, з малими змінами, обов'язує й надалі, бо його постійно відновлює Конґрес. Корделл Голл був також головною особою, яка причинилася до заснування Організації Об'єднаних Націй — разом із бувшим президентом Ф. Д. Рузвелтом. Він був захворів у жовтні 1944 року, і тоді ж покинув становище державного секретаря, але під час засновування ОН в Сан Франсіско в 1945 році — Корделл Голл телефонічним шляхом давав ради американській делеґації. Президент Азенгавер перервав конференцію Великої Чвірки в Женеві і склав заяву про заслуги Голла — „про його довгі і успішні заслуги для миру". До Вашинґтону напливають подібні заяви з усіх кутів ЗДА та від визначних світових політиків.

Прибутки фармерів зменшилися на 4 відсотки

Вашингтон. — Департамент рільництва повідомляє, що в першій половині цього року грошові прибутки фармерів зменшилися на 4 відсотки в порівнянні з минулим роком. Це зменшення готівкових прибутків сталося внаслідок нижчих цін на фармерські продукти. Фармерські прибутки на 20 відсотків менші в порівнянні з 1951 роком, коли внаслідок війни в Кореї вони стояли на найвищому рівні. Демократи вже тепер заявляють, що використовуватимуть положення фармерів під час виборів 1956 року, хоч, об'єктивно беручи, республіканці дістали в спадку від демократів нездорову політику в фармерській продукції. Висока урядова допомога фармерам для підтримки їхньої продукції спричинила те, що в урядових складах находяться великі запаси сільсько-господарських продуктів, яких уряд не може позбутися. Кошти магазинування цих продуктів досить високі, а крім того уряд мусить давати допомоги фармерам для підтримки їхньої продукції. Зменшення висоти цієї допомоги викликає невдоволення в фармерів, а тут вибори вже в найближчому році. На зменшення фармерських прибутків мало вплив те, що впали ціни на рогату худобу та на свині.

Д-р Вол. Ґалан виїхав до Европи

Филаделфія, Па. — Д-р Володимир Ґалан, екзекутивний директор Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, голова Контрольної Комісії Українського Народного Союзу та член Політичної Ради Українського Конґресового Комітету, відлетів минулої суботи, 23-го липня, з місцевого аеродрому до Европи для полагодження цілої низки переселенчих і допомогових проблем. Д-р Ґалан виїхав до Европи з доручення Екзекутиви ЗУАДКомітету та в порозумінні з Державним Департаментом. Упродовж приблизно трьох тижнів свого побуту на европейському континенті, д-р Ґалан відвідає міста Франкфурт, Мюнхен, Бонн і Берлін в Німеччині, Відень і Зальцбурґ в Австрії, Женеву в Швайцарії, Неаполь в Італії, Брюссель у Бельгії та Париж у Франції. Крім розгляду і полагодження службових справ, зв'язаних з працею ЗУАДКомітету, та її міжнародними пов'язаннями, д-р Ґалан сподівається, що йому, як членові Політичної Ради УКК, пощастить теж зустрітись з представниками поодиноких українських політичних груп в Европі та обмінятись з ними думками на тему актуальних міжнародних та українських проблем.

НА „СОЮЗІВЦІ" ЗАПОЧАТКОВАНО ЩОНЕДІЛЬНІ БОГОСЛУЖЕННЯ

Союзівка, Кенгонксон, Н. Й. — Минулої неділі, 24-го липня, на цій вакаційно-відпочинковій оселі Українського Народного Союзу при вступі в гори Кетскил, започатковано щонедільні відправи Богослуження для понад двох соток гостей, що там пересічно кожного дня перебувають. Богослуження започатковано і вони в дальшому відбуватимуться за згодою Екзарха Української Католицької Церкви в ЗДА, Високопреосвященного Архиєпископа Кир Константина Богачевського. Перше таке Богослуження, після двох попередніх, що відбулися з нагоди посвячення оселі, відправив минулої неділі Всч. о Петро Мельничук, душпастир з недалечкої оселі СУМА в Глен Спрінґ біля Еленвіл. Відправа відбулася під вільним небом при спеціяльно влаштованому для тієї нагоди вівтарику. На випадок непогоди Богослужения відбуватимуться у вестибюлі головного будинку. Під час недільного Богослуження о. Мельничук виголосив глибоку своїм змістом проповідь. Дві сотні гостей із справжньою радістю прийняли цю можливість сповнити свій християнський обов'язок на „Союзівці".

Попереднього дня, в суботу 23-го липня, в рямках щотижневих культурно-розваговпх імпрез на Союзівці, відбувся „Вечір легкої літератури", з участю і виступами ред. Богдана Кравцева та письменника Івана Керницького. Після цієї імпрези, багато гостей приглядались українській телевізійній програмі п. Мариновича, яка минулої суботи включала теж виступ заступника головного предсідника Українського Народного Союзу адв. Михайла Пізнака з патріотично інформаційною промовою на українські теми.

Велика кількість гостей і відвідувачів на „Союзівці" впродовж дуже спекотливого минулого тижня могла зокрема оцінити незрівняну вартість та значення тієї оселі для нашої спільноти, порівнюючи свіже повітря та багато можливостей прохолоди в тіні дерев чи у воді басейну. Це одушевлення „Союзівкою" чи не найкраще виявили пп. Марія і Василь Литвин, члени 330-го Відділу УНС з Литл Фолс, Н. Й., що побувши на оселі та оглянувши її, склали ще окремо пожертву в сумі 25 долярів на дальшу її розбудову. Сезон на „Союзівці" є дальше в повному розгарі. За тиждень там уже починаються започатковані минулого року Курси Українознавства для молоді, що їх вестимуть професори В. Стецюк та Ів. Близнак. Курси триватимуть повних чотири тижні.

● **В Буенос Айресі**, Арґентина, хтось підложив бомбу в школі партійної тактики (Партія президента Перона). Внаслідок її вибуху знищено один поверх будинку і вибито вікна в будинках цілого бльоку. Людських жертв не було.

● **Президент Швайцарії** Птіп'єр влаштував для членів Женевської конференції бенкет, на якому був приявний також през. Айзенгавер, що, як голова держави, не міг брати участь на бенкеті, влаштованому прем'єрами Англії, Франції чи Совєтів. Кожний з 4-х головних делеґатів конференції привів з собою 5 осіб своєї делеґації. Порядку при доїзді і перед палатою пильнувало швайцарське військо.

ПАРАСОЛІВ НЕ ТРЕБА, ЩОБ НЕ НАГАДУВАЛИ МЮНХЕНУ

Президент Айзенгавер після свого прибуття з Женеви разом з віце-президентом Ніксоном, що вітав його на летовищі. Хоч і падав дощ, але Ніксон не дозволив відкрити парасолів, щоб охоронити Президента і його дружину від дощу, мовляв, парасолі можуть дуже легко пригадати Мюнхенську конференцію, що попередила другу світову війну (парасоль Чемберлена став тоді символом злагоди з нацизмом) і пов'язати її з Женевською конференцією чотирьох великодержав.

Женевська конференція скінчилась передачею уповноважень міністрам

Женева. — Женевська конференція голів урядів 4-х великодержав, яка тривала цілий останній тиждень, від понеділка 18 до суботи 23 липня ц. р., скінчилась проголошенням комунікату, який насправді є інструкцією для 4-х міністрів закордонних справ, щоб вони продовжували заходи, розпочаті в Женеві головами урядів. У короткому вступі підкреслено, щоб закордонні міністри взяли під увагу зв'язок, існуючий між проблемою об'єднання Німеччини та европейської безпеки. Після того комунікат розглядає у трьох точках три справи, що ними мають зайнятись міністри закордонних справ: 1) европейська безпека й Німеччина, 2) роззброєння і 3) розвиток і контакти між Сходом і Заходом. У першій точці згадано про вільні вибори на терені цілої Німеччини і про „оправдані інтереси всіх народів та їх природне право до індивідуальної і збірної самооборони". В справі роззброєння, дальші розмови мають вестись на терені Підкомісії Об'єднаних Націй для справ роззброєння. Вона має зійтись знову 29 серпня цього року в Ню Йорку. Під точкою „розвиток і контакти" розуміється легшу комунікацію та можливість легших контактів, себто скасування залізної заслони, чого домагались представники Заходу. В кінцевій 4-ій точці комунікат визначує Женеву, як місце конфереції міністрів закордонних справ, що має там відбутись в жовтні ц. р.

Англійці вірять в згоду СССР на об'єднання Німеччини

Лондон. — Англійський прем'єр Іден, вернувшись до Лондону, висловився позитивно про висліди Женевської конференції, яка, мовляв, підготовила корінний грунт для найближчої конференції міністрів закордонних справ, що в жовтні ц.р. відбудеться знову в Женеві. У зв'язку з цим англійська преса впевняє, що під сам кінець Женевської конференції совєтські делеґати почали схилятися до англійського проєкту, щоб заключити пакт неаґресії поміж 5 державами з взаємною ґарантією безпеки: ЗДА, Англії, Франції, СССР і об'єднаної Німеччини. Так само концепція здемілітаризування якоїсь широкої смуги поміж Німеччиною і Совєтами і точного визначення збройних сил для Німеччини та її суміжних країв — ніби то знайшла більше зрозуміння в совєтських делеґатів, аніж це було на початку конференції.

В Україні вітають американських фармерів оваційно і з щирим ентузіязмом

Дніпропетровське. — Прибуття американської хліборобської делеґації до Дніпропетровська привело до бурхливого маніфестаційного прийняття, яке малощо не перемінилося в заворушення. Тисячі українців, прорвавши кордони міліції, стовпилися навколо готелю, де перебувала делеґація американських фармерів, і вітали американців із справжнім щирим ентузіязмом. Міліції тільки з трудом повелося здержати людей, які намагалися вдертися до готелю і там оглядати членів американської делеґації. Юрба товпилася під готелем понад дві години і розійшлася аж після того, коли один з членів делеґації з'явився у вікні і промовив коротко до зібраних. Але й після того багато людей залишилося поблизу готелю в сподіванні побачити таки когось з американців. Так же само захоплено приймали членів делеґації в одному з українських міст по дорозі до Дніпропетровська. Голова міської ради, вітаючи делеґацію, заявив, що її поїздка є однією з важливих подій на шляху для встановлення співпраці і дружніх взаємин між З'єдиненими Державами і Совєтським Союзом. Перед від'їздом американців з Харкова там відбулося урочисте дво- і півгодинне прийняття на честь гостей, влаштоване Українським Науковим Інститутом Тваринницьких Дослідів. На цьому прийнятті американський фармер Ральф Олсен з Елсворт в Айова заявив, що, якщоб конференція чотирьох відбувалася в Харкові, то напевно можна б було розв'язати всі спірні питання озброєння й миру. Відповідаючи на промови членів делеґації, директор однієї з дослідних стацій згаданого Інституту Осип Даниленко висловив сподівання, що українці матимуть змогу вітати в себе більше американських делеґацій.

ПРЕЗИДЕНТ ВЕРНУВСЯ ДО ЗДА

Вашингтон. — В неділю 24 липня вранці президент Айзенгавер вернувся з минулотижневої конференції в Женеві. Разом із ним висіли з літака його дружина і син, майор. Назустріч президентові вийшов віцепрезидент Ніксон, члени уряду та численні репрезентанти дипломатичного корпусу, між ними англійський амбасадор Мейкінс. З-поміж чільних членів Конґресу був приявний сенатор Новленд, сен. Мілліен і ін., а з-поміж демократичних конґресменів прийшов привітати президента Джеймс Ричардс, голова конґресової комісії закордонних справ. Саме тоді, коли приземлився літак президента „Колумбіна III", падав теплий дощ і всі приявні з відкритими головами вислухали національного гимну, що його відіграла музика морської піхоти. Відповідаючи на притітання, що його в імені всіх приявних виголосив віцепрезидент Ніксон, през. Айзенгавер відповів тільки дуже коротко. Який буде практичний наслідок конференції, сказав президент, цього покищо ніхто не знає, але це покажеться вже в найближчих місяцях. Покищо нав'язано нові контакти і створено прихильнішу міжнародну атмосферу. Президент висловив свою радість з приводу повороту до дому і прийняття, що його знайшов на американській землі. През. Айзенгавера вітали з його поворотом з Женеви — згідно з висловом Вашинґтонського кореспондента „Н.Й. Таймс-у" — як героя, який своєю ввічливістю, достоїнством і вмінням підходити до всіх справ із найширшого погляду зробив у Женеві велику прислугу справі миру та підвищив свій персональний престиж.

На понеділок 8 ранку була призначена у Білому Домі конференція з лідерами обох американських партій, перед якими президент мав скласти звідомлення про Женевську конференцію і поділитися власними враженнями та висновками. Зате на годину 10.30 вечером у понеділок 25 ц. м. заповіджено промову през. Айзенгавера до американської нації на тему Женевської конференції: цю промову мали передавати через всі радіо — і телевізійні стації. На понеділок 10 год. передпол. заповіджено засідання конґресової комісії закордонних справ для вислухання звідомлення державного секретаря Долеса, а в той сам день пополудні, або у вівторок, мала зійтись Сенатська комісія закордонних справ. Президент славив у короткій промові державного секретаря Доллеса за його заслуги і персональну поставу підчас Женевської конференції.

Голови держав називають Женевську конференцію успішною

Женева. — В офіційному комунікаті, що його видано з закінченням Женевської конференції обмежились до інструкції для міністрів закордонних справ та не сказали нічого про успіх чи невдачу конференції голов урядів 4-х великодержав. Зате говорили про це самі ті голови урядів у своїх кінцевих промовах, виголошених на останньому засіданні конференції в останню суботу. Президент Айзенгавер назвав конференцію „історичними зборами". „Це був в цілості добрий тиждень". Він „тепло привітав" „духа приязни і доброї волі", що проявився був в Женеві. „Ми не приїхали сюди, щоби осягнути остаточні розвязки" — заявив през. Айзенгавер і підкреслив, що це завдання міністрів закордонних справ, яким Женевська конференція підготовила кращий ґрунт і визначила точний денний порядок для їх недалекої зустрічі. Більш-менше в тому самому тоні промовляли й інші три головні делеґати. Англійський прем'єр Іден, який промовляв перший, згадав на вступі заслуги Черчила, як першого ініціятора такої конференції „на вершинах". 10 років тому, мовляв, закінчилась війна. „Тепер бодай розпочали те діло, що його — здавалося — треба було виконати 10 років тому". Булґанін підкреслив „позитивне значення (конференції) для зменшення міжнародного напруження" і для „зросту взаємного довір'я". Булґанін признав „чесну атмосферу", що панувала в Женеві. У своїй найкоротшій промові французький прем'єр Фор висловив надію, що Женевська конференція матиме „спасенний вплив на еволюцію міжнародних відносин".

Аденауер заповів пресову конференцію у справі вислідів Женеви

Женева. — Західньо-німецький канцлер Аденауер відбув у своїй високогірській місцевості в Женеві, де він перебуває на літній відпустці, знову довгу нараду з своїми найближчими співробітниками та заповів, що він висловиться про Женевську конференцію і її висліди та про дальший хід проблеми об'єднання Німеччини на окремій пресовій конференції. Деякі часописи висловлюють твердження, що совєтські делеґати під сам кінець Женевської конференції почали приходити до висновку, що може дійсно краще й легше договоритися про об'єднання Німеччини з західніми великодержавами, як безпосередньо зі старим західньо-німецьким канцлером, який напевне не буде такий м'який і податний, як австрійський канцлер і його міністри підчас відвідин у Москві.

В НЬЮ ЙОРКУ БІЛЬШІ ЗЛОЧИНИ ЗМЕНШИЛИСЯ НА 13 ВІДСОТКІВ

Ню Йорк, Н. Й. Комісар поліції Френсіс Адамс, який зголосив свою резиґнацію посадникові Робертові Ваґнерові, заявив у промові на радіовій і телевізійній стаціях, що число більших злочинів у цьому найбільшому в світі місті щораз більше зменшується, і що „закон і порядок ступнево вертаються на вулиці міста". В перших шістьох місяцях цього року число більших злочинів зменшилося на 13 відсотків в порівнянні з минулим роком. Минулого 1 серпня він промовляв через радіо і сказав, що місто Ню Йорк зближається до того, щоб бути „громадою насильства і злочинів", бо в першій половині 1954 року число більших злочинів збільшилося було на 9 відсотків в порівнянні з тим самим часом 1953 року. Та вже в другій половині минулого року число більших злочинів зменшилося було на 3.8 відсотка. Ця знижка числа злочинів продовжувалася і в цьому році. Комісар Адамс заявив, що він резиґнує з свого становища „нерадо і з жалем", але робить це тому, що мусить вернутися до правничої фірми „Ветерлі, Ворфілд і Стіфенс", в якій він давніше працював. Адамс хвалить посадника Роберта Ваґнера за те, що погодився збільшити число поліцистів, які причинилися до зменшення числа злочинів в місті, та підкреслював, що добра служба поліційних станиць має головну заслугу, що число злочинів меншає в Ню Йорку.

В АМЕРИЦІ

● **Представники** двох найбільших робітничих організацій зліквідували останню перешкоду, яка була на шляху до їхнього об'єднання, і погодилися на тому, що нова організація називатиметься „Американська Федерація Праці і Конґрес Індустріяльних Організацій".

● **Пані Ганнаг Баррел** з Вудбріджу, Ню Джерзі, відзначала 96-ті уродини в колі своєї найближчої родини. Та на цьому прийнятті вона не була найстаршою особою: між гістьми була присутня її кузинка — 102-річна Олверетта Апенгейті з Фармінґдейлю.

● **Тета покійної дружини** д-ра Семюела Шепперда, засудженого на досмертне ув'язнення, звернулася до суду з просьбою признати їй право опікуватися 7-річним сином своєї племінниці. Від дня арештування д-ра Шепперда хлопчик перебуває в його брата — лікаря Стіфена Шепперда.

● **Сталева Корпорація** в ЗДА в Питсбурґу з 1 липня ц. р. збільшує своїм працівникам платню від 9.20 доляра до 22-х долярів двотижнево. Подібну підвишку дістали ті працівники, які дістають винагороду за години праці (по 15 центів на годину).

● **Генеральний постмастер** Артур Е. Соммерфілд знову звернувся до громадянства із закликом заявляти поштовим урядам про кожну посилку з неморальною літературою, щоб можна було карати несумлінних видавців.

● **Демократична партія** повіту Олбані, Н. Й., вирішила, що її кандидатом на президента в 1956 році буде ньюйорський губернатор Аверелл Гарриман, який „найкраще надається на це становище".

● **В Єркес Ляборатрії** у Вільямс Вей, Висконсін, винайшли прилад, при допомозі якого можна буде відкрити в світових просторах тисячі нових зір. Цей прилад у два рази підсилить теліскоп на горі Паломар в Каліфорнії.

● **Сенатська Правнича Комісія** не вспіла дійти до порозуміння в справі поліпшення іміґраційного закону з 1953 року. В цій справі має відбутися ще засідання комісії в найближчому тижні.

В СВІТІ

● **Совєти** буцімто погодились відкликати своє „вето", що його вони заклали проти прийняття до Об'єднаних Націй Японії, Цейльону, Йорданії, Лібії і трьох в міжчасі усамостійнених держав Індо-Китаю. Невідомо, як буде з В'єтнамом, що його минулорічна Женевська конференція поділила на Північний — комуністичний у Південний — вільний. Вістку про совєтську „концесію" народам Азії й Африки подав індійський прим'єр Неру, ревний посередник в „співіснуванні" з СССР.

● **Дахав**, найстрашніший нацистський концентраційний табір, залишиться місцем публічного відвідування, аж поки не затреться пам'ять про нацистські злочини — вирішила баварська рада міністрів усупереч місцевій адміністрації, яка рішила була закрити цей табір і перебудувати.

● **Рада Республіки** у Франції, яка є насправді вищою палатою французького парляменту, одноголосно, 315 голосами про О, ратифікувала австрійський державний договір, що признав Австрії суверенність.

● **Японська преса** є, мабуть єдиною в світі, яка — вітаючи з захопленням пропозицію през. Айзенгавера щодо виміни між ЗДА і СССР всіх військових інформацій та права взаємного фотографування всіх військових об'єктів, висловлює „певність", що Совєти приймуть цю пропозицію і погодяться впустити американські літаки на свою територію.

● **Аверелл Гарриман**, губернатор стейту Ню Йорку прилетів з Палестини до Риму й був прийнятий на 20-хвилинній приватній авдієнції у Святішого Отця. Після того Гарриман представив Папі свою дружину і людей з свого почету. Гарриман мав довшу нараду з прем'єром Сеньі і міністром закордонних справ Мартіні. Американська амбасадорка в Італії, Клер Лус, яка прилетіла на пів години скоріше до Риму з Ню Йорку, привітала Гарримана на летовищі. Амбасада влаштувала на його честь бенкет.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРОПОЗИЦІЯ АЙЗЕНГАВЕРА

Президент Айзенгавер у четвертому дні нарад голів урядів чотирьох великодержав у Женеві минулого четверга видвигнув пропозицію, яку називають „найбільш драматичною" і „переломовою" в міжнародній дипломатії після закінчення війни. Пропозиція скерована до кремлівських володарів і полягає в тому, щоб З'єдинені Держави і Совєтський Союз не тільки обмінялись найбільш таємними військовими даними, але й створити нагоду ті дані перевірити. Себто Америка і Совєтський Союз мали б передати одне одному пляни сили і розташування військ, військових баз та їх озброєння і рівночасно кожна з цих країн мала б право та можливість перевести над просторами другої повітряну перевірку військ, їх розташування і озброєння, могла б робити всі фотознімки, які захоче, і опісля ці фотознімки та здобуті під час перевірки матеріяли забрати до своєї країни, щоб їх там без будь-яких перешкод чи обмежень дослідити.

Цю свою „драматичну" пропозицію видвигнув президент Айзенгавер після нарад і в порозумінні з головою шефів штабів, адміралом Радфордом, та своїм дорадником і міністром у справах роззброєння, Гаролдом Стассеном. Конґресові лідери були про це також поінформовані.

Це — без сумніву найдалі йдуча пропозиція в справі роззброєння, яку будь-коли хтонебудь видвигнув. Правда, справа перевірки зброєнь включена теж в американську пропозицію роззброєння, передану Об'єднаним Націям, але там цю перевірку передбачається щойно після підписання відповідного договору про роззброєння та з усілякими іншими застереженнями і передумовами. В теперішній пропозиції президента Айзенгавера справа поставлена дуже просто: скажімо одне одному правду про нашу військову силу і даймо собі взаємно нагоду перевірити, чи ми сказали правду.

Пропозиція Айзенгавера — можна б сказати — вже роззброїла міжнародну опінію. Ніхто не сумнівається, що президент Айзенгавер думав так, як говорив, і що Америка направду бажає миру і роззброєння. Ця пропозиція ставить кремлівських володарів в дуже складне положення, бо її не можна не прийняти, щоб не здемаскуватись і не скомпромітуватись. Інша справа, що Москва про це не дуже дбає. В західніх коментарях до пропозиції Айзенгавера вже тепер вказується на багато всіляких викрутів, з яких може Москва скористати, щоб пропозиції не прийняти, або щонайменше натягнути її на своє копило і підступно використати. Наприклад, Кремль може погодитись на обмін плянів сили, озброєння та розташування військ. Америка, як звичайно, поступить щиро і відкриє Кремлеві всі свої пляни, а взаміну дістане від Кремлю фікцію тих даних з всілякими „потьомкінськими селами", які не тільки не виявлять військових таємниць, але ще більше їх замаскують. А як з контролею? Москва може настоювати на тому, щоб з повітря перевіряти і фотографувати тільки те, що подане в плянах, клясифікуючи все інше, як „втручання у внутрішні справи". Москва може також обмежити ці пляни і їх перевірку тільки до території Совєтського Союзу, виключаючи сателітів, на території яких знаходяться головні випадові бази совєтської аґресивної воєнної машини.

Такими і подібними викрутами Кремль зможе й далі баламутити публічну опінію, але навряд чи зможе баламутити він ними відповідальних державних мужів. І в цьому саме рішальна вартість атуту президента Айзенгавера на Женевській конференції, як і самої конференції. Звичайно, ще якийсь час продовжуватимуться наради міністрів закордонних справ, відбуватимуться всілякі торги та інтерпретації і уточнювання, але це справи не змінить. Як виходить з початкових американських коментарів, Америка не дасть себе „набрати" всілякими половинчатими розв'язками і хитрощами Москви. В конґресових колах заявляють виразно, що під контролею, хай тільки й повітряною, президент Айзенгавер і Америка розуміють скасування „залізної заслони", і це саме й є та головна передумова для створення обставин, в яких можна було б говорити про замирення і мир.

Пропозиція президента Айзенгавера, без уваги на те, як нею крутитимуть і як до неї поставляться большевики, готова залишитися кульмінаційною точкою Женевської конференції. Про цю пропозицію довідався весь світ, і її вже не могли приховати від свого населення навіть кремлівські володарі. Який ефект може вона мати на підсовєтське населення? Думаємо, що вона може принести деяку надію побачити над великою територією комуно-московської тюрми народів американський літак. Бо з якою місією цей літак не летів би, він матиме на своїх крилах символ волі і збуджуватиме надію на неї в душах тих, які її не мають.

ДО ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОПАҐАНДИ

Один з приятелів „Свободи" написав у зв'язку з демонстрацією, що її влаштували українці в Сан Франсіско перед будинком, де відбувалась ювілейна сесія Об'єднаних Націй, дуже цінні завваги. Цього нашого громадянина занепокоїла думка, що може й у Женеві, під час „конференції на вершинах", появляться „пікетники" з українськими антикомуністичними транспарентами. Автор листа до Редакції висловив влучну й правильну думку: ті самі засоби пропаґанди, які можуть бути добрі в одному місці, при даних умовинах, можуть дати цілком протилежні наслідки деінде, де така пропаґанда насторожила б ворожо якраз тих, кого ми хотіли б собі приєднати. „Я все думаю, що нам треба вести тиху й наполегливу акцію у Вашинґтоні... Криком нічого не здобудеться..." — писав буквально цей наш громадянин, нав'язуючи свої завваги до недавньої статті О. Копача в „Свободі", в якій він описав, як Падеревський, завдяки своєму знайомству з державним секретарем Ланcінґом за урядування президента Вилсона, осягнув того, що до 13 пунктів Вилсона вставлено 14-й пункт про відбудову Польщі.

Це — величезна проблема політичної інформаційно-пропаґандивної праці, проблема не менше складна й трудна, як сама та праця. Найпопулярнішими методами пропаґанди є власне ті голосні методи, про які появляються в часописах інколи й інформаційні замітки та навіть світлини, а які, проте, здебільша бувають найнедоцільнішими, з погляду реального висліду для визвольної справи. Очевидно, потрібні й оті голосні демонстрації, щоб звертати увагу на самий факт існування України та її визвольної боротьби — тому звичайному американському обивателеві, який про ці справи або зовсім нічого не чув і не знає, або знає мінімально чи фальшиво. Одиак транспаренти й летючки, протестаційні вигуки та всякі прояви нашого обурення не всилі вплинути на зміну становища політиків і державних мужів, які свій погляд на міжнародні проблеми засновують на набутому раніше знанні справи, на традиції крайової закордонної політики і на принципових її напрямних. Вплинути на зміну поглядів, сформованих на основі фальшивого знання історії і відносин в далекій і незнаній країні европейського Сходу, та на зміну закордонної політики, опертої на фальшивих засновках, — надзвичайно трудне завдання. Для цього треба не тільки політичної літератури, поширюваної постійно і систематично, не тільки впливання на публічну опінію і на просування в чужомовній пресі щораз нових вісток про Україну, але й тих особистих знайомств, завдяки яким можна найкраще переконувати впливових діячів із світу законодавців та державних урядовців.

Але й найметкіша, найактивніша і найкоштовніша пропаґанда демонстраціями на американській вулиці, поширюванням політичної літератури в політичних і наукових колах і справлюванням фальшивих даних по різних енциклопедіях та шкільних підручниках (ця робота все ще йде, як по груді, і англомовні офіційні та півофіційні підручники й довідники аж кишать від фальшів, вписаних туди росіянами або американцями з російської історично-політичної школи), ба навіть на різних авдієнціях, здобуваних з великим трудом, — вся ця морочлива робота не може мати успіху, якщо американський світ не набиратиме пошани до українців, яку викликували б вигляд і праця української громади поза Україною. На превеликий жаль, цієї правди все ще не розуміють, не добачають і не витягають з неї практичних висновків не тільки широкі українські кола, але навіть і деякі відповідальні, здавалося б, політичні групи та окремі діячі. Хоч все ще є чимало таких державних урядовців, які раді в кожному випадку замінити слово „Україна" словом „Росія" і заперечити українцеві його національність, проте у центральних установах є референти, які спеціялізуються в українських справах і які дістають постійно про український світ інформації з різних джерел. Нема чого підозрівати, що ці інформації злобні й фальшиві. Приймімо, що — навпаки — всі вони 100-відсотково правдиві. Але які ж вони сумні про нинішній стан в українській громаді!

Це не ворожа інсинуація, а ствердження істотної правди, що більшість української преси цупко тримається внутрішньоукраїнської полеміки, веденої аж надто часто з повним нехтуванням принципів взаємної толеранції і пошани, з вишукуванням усього, що говорило б погано про партійного противника і мало б посмак сенсації. Яскравою є суперечність між сучасним партійно-політичним розпорошенням і деклямаціями про консолідацію. З яким трудом приходиться вдержувати консолідацію на терені єдиної великої політичної установи, де вона існує, в Українському Конґресовому Комітеті, коли тим часом цій консолідації на американсько - українській верхівці не відповідає дійсність серед української політичної еміґрації в Европі. Українська справа може здобути собі признання і пошану щораз новими доказами державно-політичної зрілости зорганізованого українського суспільства, як в самій Україні, так і поза нею. Величезну пропаґандивну роботу зробили відомості про рух спротиву в Україні, а коли б серед тих відомостей було менше перебільшення і бажання імпонувати цифрами, то їх ефект був ще більший. Знамените ім'я почали здобувати собі українські еміґранти своєю організованістю і конструктивною працею під час творення таборів і боротьби проти совєтського репатріяційного дикунства. Знамениту опінію виробляє творення культурних цінностей, діяльність світу вчених та насичування американського громадянства інтелектуалами з-поміж давніх і новоприбулих українців. Це та конструктивна робота, яка не афішується, якої не видно. Вона навіть не йде під фірмою пропаґанди. Це робота, яка належить просто до життя й поведінки як зорганізованих українських національних клітин в Америці й на еміґрації ,так і окремих українських одиниць.

БАЙКИ „МИТРОПОЛИТА" ПІТІРІМА

Разом з кампанією „усміхненої дипломатії", що її почали кремлівські чекісти Хрущов, Молотов і Булґанін у міждержавних взаєминах, почалася широка кампанія за встановлення дружніх взаємин між Церквами Совєтського Союзу і протестантськими та іншими Церквами Заходу. Керманичі „Русской Православной Церкви", виконуючи доручене їм „соцзмагання" в зацитькуванні політичної чуйности Заходу, починають не тільки приймати делеґації різних протестантських Церков у себе в Москві, але й роз'їжджають по країнах Західньої Европи, куди досі їм не вільно було й носа показати.

Реванжуючись за відвідини делеґації анґліканської Церкви в Совєтському Союзі, „русска", як називається офіційно всесоюзна православна Церква, вислала до Великобританії делеґацію „християнських", значить православної, баптистської і лютеранської, Церков Совєтського Союзу. Делеґація нараховувала 8 учасників — чотири від „русской православной Церкви' і чотири від лютеранської та баптистської Церков. Відвідини делеґації тривали 13 днів і були присвячені — за словами офіційного повідомлення — „зміцненню зв'язків дружби". Делеґація була гостем Британської Ради Церков, до якої входять представники анґліканської й інших протестантських віровизнань Великобританії. Гостювала вона в резиденції кентерберійського архиєпископа.

Делеґацію очолював мінський митрополит якийсь Пітірім. Про минуле цієї особистости, її справжнє прізвище і вишкіл немає ніяких даних, але за час свого перебування в Британії він виявив всі добре відомі прикмети совєтського п р о п а ґ а н д и с т а. Найперше він заявив, що делеґація прибуває „з глибоким почуттям любови" і для „зміцнення зв'язків дружби", але водночас не забув додати, що „великою буде його радість", коли відвідини совєтської церковної делеґації спричиняться „до взаємного порозуміння і зменшення міжнародної напружености". Цим підкреслив, що мета делеґації чисто політична.

І далі чого вже тільки він не наговорив наївним, легковірним і „захопленим" представникам західніх Церков і західньої преси. В Единбурґу, наприклад, намагався переконувати журналістів, що московська Православна Церква, беручи участь „в рухах на захист миру", не робить цього ніколи під натиском совєтського уряду, але, навпаки, „діє в цьому питанні цілком свобідно і незалежно", придержуючись... Христової заповіді, „яка наказує жити з усіма людьми в мирі і любові". В цьому ж Единбурґу „митрополит" Пітірім хвалився „високим релігійним піднесенням в Совєтському Союзі" і тим, що „на богослуженнях наші церкви завжди заповнені вірними".

Цілком таки розперезався Пітірім у Лондоні. Там він уже почав оперувати процентами і заявив, що — на його думку — „від 85 до 90 процентів совєтського населення залишилося вірним Церкві". А щоб вже цілком приголомшити анґліканських протестантів, похвалився, що має до диспозиції аж два особисті авта, що їх одержав від вірних своєї Церкви в... дарунок, і що вірні підсовєтської Православної Церкви такі заможні, що можуть обдаровувати коштовними дарунками не тільки свої церкви, але й своїх священиків... Далі „впевняв" Пітірім, що в Совєтському Союзі скасовано всі антирелігійні музеї і що немає ніяких перепон для релігійного навчання молоді. Вкінці добив своїх слухачів, що знали дещо про переслідування Православної Церкви в СССР, твердженням, що там існує понад 200,000 церков і що вони завжди повні... Коротко кажучи, немає кращої щодо релігійної свободи країни, як Совєтський Союз.

Пітіріма і його байок молитовно слухали, плескали в долоні і навипередки приймали його запрошення відвідувати Совєтський Союз і тим причинитися до пропаґованого Пітірімом „полегшення міжнародного напруження" і „врятування світу від жахливої катастрофи війни". Байки Пітіріма про небувалий розквіт релігійного життя були такі переборщені, що про них ні словом не згадали совєтські газети і тільки загальниково реферували західньо-европейські комуністичні часописи. Захоплений і широкий відгук знайшли вони тільки в... „буржуазній" західньоевропейській й американській пресі.

Пропаґанда Пітіріма має вже свої успіхи. Зголосилася громада охочих їхати до Совєтського Союзу, і між ними навіть відомий протестантський проповідник Ґреґем; збирається їхати туди теж делеґація американських баптистів.

Погостювавши в Совєтському Союзі і просвітившись байками совєтських пітірімів, усі вони будуть вертатися додому і робити вже добровільно прихильну пропаґанду для Москви. Таку, як її роблять сьогодні, наприклад, американські квейкри Вро Олдерсон і Гю В. Мур, які, побувавши в баптистських церквах Ленінґраду і в жидівських синаґоґах Москви та Києва, розписуються по газетах про те, що в Совєтському Союзі немає ніякого терору, ніякого голоду і що вся надія християнства в Совєтському Союзі покладена на баптистів...

Байки Пітіріма покищо мають і може й матимуть успіх. Але з християнською любов'ю і миром вони не мають нічого спільного, і життя їх здемаскує раніше або пізніше. Бо ж побудовані вони на сльозах, муках і крові мільйонів визнавців Христової правди, на руїнах багатьох тисяч християнських Божих храмів, на позбавленні широких мас населення, зокрема молоді, можливости визнавати не тільки відкрито, але й потаємці Христову науку.

ШКІЛЬНА СПРАВА НА ЧОЛОВІМ МІСЦІ

Інститут Міжнародного Виховання інформує, що число чужинців, які перебувають під теперішню пору на високих студіях в З'єдинених Державах, доходить до 34,232 студентів, 635 учителів і 5,036 лікарів. Вони походять із 129 різних країн. Це вказує, що американські школи приваблюють закордонну молодь, не зважаючи на різні недомагання у їх виховній системі.

Американські провідні виховні кола свідомі цих недомагань і тому раз-у-раз обговорюють їх не тільки на сторінках фахових педагогічних журналів, але й у щоденній пресі, а недільні видання великих щоденників з-правила містять статті на виховні теми.

Крім того, американські виховні організації постійно вивчають відносини, як в поодиноких школах, так і цілих стейтах, і подають до прилюдного відома свої зауваження. Саме 1-го липня ц. р. появився звіт із цілорічних студій спеціяльної комісії Крайового Виховного Товариства над проблемами, що з ними мають до діла 3,400 типових учителів по школах. Комісія із здивуванням стверджує, що найважливішою проблемою пересічного вчителя публічної школи під теперішню пору є занепад дисципліни серед учнів. Ніколи раніше учні не були такі непогамовані, як тепер. Секретар комісії подає до відома жалі учителів на лиху поведінку учнів, яка виявляється у першу чергу в непослусі учителям і в безупинному неспокосві під час науки. Загально можна схарактеризувати поведінку учнів, як на змагання „робити те, що їм подобається".

Однієї причини занепаду дисципліни вчителі не знайшли, хоч наводять кілька здогадів: приковування уваги до телевізійних програм, читання „коміксів", недостача дитячих розвагових осередків і ін.

З інших виховних справ, обговорюваних у пресі, помітні пляни скорочення курсів навчання в каледжах, головно в технічних інститутах. З кінцем минулого року відбулася в Шикаґо конференція Американської Виховної Ради, на яку явилося 600 президентів каледжів і визначних виховників, що разом заступали 1,900 каледжів і университетів. Там стверджено, між іншим, що в самому тільки стейті Ню Йорк з-поміж 21,000 учнів середніх шкіл („гайскул") з 11 повітів 48 відсотків виявили бажання йти до каледжу. З решти 52 відсотків велика частина висловила бажання вступити до „громадських каледжів" або місцевих технічних інститутів на один або два роки. Одначе виховники стверджують, що країна не приготована на приміщення такої великої кількости студентів у високих школах, і тому не завжди можна заспокоїти бажання учнів.

З початком липня відбулася в Ню Йорку нарада, скликана Радою Високого Виховання, над проблемою приміщення студентів, що бажають іти до каледжів. Вислід нарад був такий, що в місті Ню Йорку треба організувати нові громадські дворічні каледжі, щоб задовольнити потреби зростаючого населення.

Такі й подібні проблеми будуть обговорені на Крайовій Виховній Конференції у Вашинґтоні на початку листопада поточного року. Про цю конференцію ми вже згадували, а тепер, в зв'язку з підготовою до нового шкільного року, пригадуємо, що й українська спільнота в Америці входить у склад загальної американської спільноти, і тому, з огляду на добро молодого покоління, треба цій справі присвятити більше уваги.

Коли керівні американські кола приходять до висновку, що не кожен студент „мусить" покінчити університетські студії, щоб бути корисним членом суспільности, то це — вказівка на те, що й учні українського роду повинні користати з таких високих шкіл, які їм доступні, або до яких вони мають здібності. Деякі наші свіжоприбулі громадяни ставлять справу так: „або все, або ніщо", і тому, коли не мають фінансової спроможности посилати дітей до університетів, резиґнують з високої для них освіти.

Приклад із згаданих конференцій може дати притоку до застанови, що в першу чергу йде про моральне виховання, і тому цій справі треба присвятити окрему увагу. Дисципліна дітвори починається від наймолодших літ, і її не треба легковажити, головно у великих містах, де ні поліція, ні інші чинники не всилі зарадити недостачі місця й нагляду. Якщо батьки не можуть дати собі ради з дітьми, їм повинна допомогти найближча рідня або сусіди. Для таких справ повинні бути скликувані також українські виховні конференції.

Якщо йде про середні чи високі студії, то на це батьки можуть знайти поради в публічних чи приватних, парафіяльних, школах. Також і наші шкільні комітети чи шкільні або виховні ради повинні час від часу оприлюднювати свої помічення над цими справами, щоб стати у пригоді українським батькам.

Українське громадянство має вже середні високі школи, що пригадують про своє існування з кінцем або початком шкільного року. Саме тепер, під час вакацій, треба призадуматися над програмою й системою цих шкіл, щоб дати нагоду молоді користати з них для підготови особистої майбутности і загальної майбутности української спільноти в Америці.

(С.)

ЯК ТО Є З ДИТЯЧИМИ ЯСЛАМИ У КОЛГОСПАХ МОГИЛІВ - ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ

Кореспондент „Радянської України" нарікає, що в колгоспах Могилів - Подільського району не дбають про дитячі ясла. З м а л ь о в а н и й ним образ справді сумний. Ось для прикладу, секретар міському партії Арнаутов вважає, що в артілі ім. Тимошенка зорганізовано зразкові ясла, а насправді не так. „Ясла третьої рільничої і городньої бриґад, — пише цей кореспондент, — розміщені в непридатному будинку, тут не створено найелементарніших санітарних умов, в кімнатах тісно, дітям ніде повернутись". Про те, як дбають про жінок-матерів у селі Вендичани, колгоспниця Фросина Стецька розповідала кореспондентові так: „Ніхто в нашому колгоспі не подумав, що матерям нема на кого залишати дітей. Ясла й досі у нас не відкриті, ось і роби, що хочеш..." Після цієї розмови з колгоспницею кореспондент звернувся до голови колгоспу Андреєва, і він йому сказав: „Визнаємо свою провину, що й досі ясел не маємо, але що ж його зробиш, коли в сільському споживчому товаристві нічого немає для обладнання ясел".

В цьому ж числі газеті читаємо широкі репортажі про зорганізований комуністами в Льозанні Світовий Конґрес Матерів, де „найщасливішу матір" репрезентує підсовєтська жінка. Але, звичайно, не ця колгоспниця Ф р о с и н а Стецька з села Вендичани.

Вол. Дорошенко

В ГАЛИЧИНІ 50 РОКІВ ТОМУ

18

4. Наші прогулянки в околицях

У вільних хвилях ми цілим товариством ходили на прохід, вилазили на скелі недалекого Бубнища, збирали горіхи й гриби в сусідніх лісах.

На скелі нелегко було видряпатися, а ще тяжче з них злізти, бо крім примітивних заглибин, де можна було поставити ногу, не було ніяких охоронних засобів — поруччя тощо, щоб не злетіти коміть головою вниз.

Так було в 1904 році й так воно лишилося й у пізніших роках. Так дбала польська адміністрація про безпеку й вигоди туристів.

З кінцем вересня наша ґрупівська колонія покинула Синевідсько, де ми так приємно провели ферії — погода весь час була прегарна. Осінь взагалі в горах у Галичині чудова, справді золота.

5. Поворот додому

Вернувшися до Львова, я переночував у Лозинських, які містилися в невеличкому мешканні, чисто удержаному, хоч у них тоді було вже двоє малих дітей. Лозинський і його дружина були люди інтеліґентні і толерантні, незалежно від тодішніх своїх лівоанархістичних поглядів. З ними розмовляти було дуже приємно й цікаво. Михайло Лозинський чимало оповідав мені про галицько-українське життя й відносини. З часом він покинув свій анархізм, але не пристав до ніякої іншої партії. На практиці він співпрацював із націонал-демократами, був членом редакції „Діла" аж до розвалу Австрії. За ЗУНР працював у Міністерстві З а к о р д о н н и х Справ, як заступник д-ра В. Панейка, був у делеґації на Мирову Конференцію в Парижі, опісля перебував на еміґрації у Відні, де брав участь у заснованому М. Грушевським У к р а їнському С о ц і я лістичному Інституті, який видав в 1922 р. його солідну книжку про галицько-українські визвольні змагання „Галичина в рр 1918-20", Лозинському, між іншим, належить цікава брошура про М. Драгоманова під заголовком „Українське національне питання в творах М. Драгоманова". Відень 1915, де він докладно виясиює заслуги М. Драгоманова для українського руху. Цю брошуру слід би було простудіювати теперішнім нашим явним і криптонімним хулителям великого українського діяча, які в своїй патологічній просто ненависті перекручують його думки й дії, виставляючи собі цим свідоцтво національного й політичного убожества.

З поворотом М. Грушевського на Совєтську Україну, виїхав туди й Лозинський для наукової праці, але вкінці, як багато інших галичан, які повірили, що на Наддніпрянщині будується „своя" держава, хоч і в комуністичній формі, опинився на засланні і від того часу і слих про нього пропав.

Розпрощавшися з своїми приятелями і знайомими, я виїхав зі Львова, зовсім не сподіваючися, що в дуже недовгому часі мені знову доведеться в ньому жити і то вже стало.

На від'їзднім Басок сконфіскував у мене мій закордонний пашпорт. Мовляв, придасться нам для партійних подорожей, бо ж це пашпорт незаплямленої в очах поліції людини. Замість мого дав мені пашпорт якогось польського техніка, слухача львівської політехніки, мабуть симпатика пепеесівців. Цей пашпорт використали останні на всі сто відсотків. Мав він візи буквально всіх пограничних з Росією залізничних станцій — німецьких і австрійських, крім Підволочиськ. Бажаючи прислужитися партії хоч цим, я з юнацькою безжурністю віддав Баскові свій пашпорт, навіть не думаючи про те, на яку небезпеку себе цим наражаю.

Не така страшна була перспектива попастися в халепу з чужим пашпортом, як не попасти назад на університет.

А тут іще й польське прізвище було якесь таке невкоВирне, що я ніяк не міг його собі запам'ятати і, якби мене запитали, як я називаюсь, я зацукався б, або мимоволі сказав своє власне. Цього я таки побоявся.

Та ось приїжджаю на граничну станцію. Російські жандарми вже перед самою станцією відбирають у подорожніх пашпорти. На провірку треба чекати на австрійському боці, а після неї жандарми викликали за чергою й пропускали на російський бік. І от тут була заковика. Сиджу я й чекаю своєї черги, а мене все не викликають. Уже всіх перепустили, а я сиджу сам один і б'юся з тривожними думками, що буде. Довгенько мусів я чекати, аж ось викликають нарешті й мене та без перешкоди пропускають на російський бік.

Жандарми, певне, телефонічно справджували на кожній станції, через яку переходив пашпорт, дату переїзду, провіряючи його автентичність.

Очевидно по переїзді границі чужий пашпорт був мені непотрібний і я його знищив. Але як же буде з університетом? Адже ж по приїзді я мусів здати пашпорт у градоначальстві й дістати назад звільнення з університету, без звороту якого в канцелярії університету, не міг дістати студентської леґітимації. Та я, наче нічого не сталося, з'явився в канцелярії університету й без ніяких труднощів одержав леґітимацію.

Сталося це мабуть тому, що після вбивства Плеве настало певне політичне відпруження.

Режим пом'якшав, отже й деякі строгості в зв'язку з студентськими справами послабли і секретар університету, що знав на пам'ять прізвища всіх студентів, потрактував справу ліберально, а може й забув про те, що я брав відпустку, щоб їхати закордон. А в тім, раз я явився, значить, усе гаразд: не міг же я переїхати границі без пашпорту. А до того за моє довголітнє перебування в університеті, секретар добре мене знав і не потребував справджувати мою тотожність документом з градоначальства. В усякому разі мені ні тоді, ні пізніше нічого злого не приключилося, а що сталося з моїм пашпортом, я так уже й не довідався. Очевидно хтось із товаришів, використавши, знищив його.

Так скінчилася моя леґальна подорож до Галичини в 1904 році. Чотири роки пізніше я мусів пробиратися до неї нелеґально. Це була справа зв'язана з великою небезпекою, що могла покінчитися для мене трагічно. Про цю свою подорож я розповів у „Свободі" 1953 р., чч. 202-204 (26-30 вересня).

Кінець.

П. Кукуруза

ЗНАЧЕННЯ „ПРОСВІТИ" У ВІДРОДЖЕННІ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

(З ПРИВОДУ 35-ЛІТТЯ З ДНЯ ЗАСНУВАННЯ — 9 ТРАВНЯ 1920 Р.).

(1)

Як і на всіх українських землях, так і на Закарпатті „Просвіта" відогравала визначну ролю у відродженні українського народу. Тому не дивно, що дата повстання „Просвіти" в Ужгороді позначувалась завжди в різних українських альманахах та календарах не тільки на Закарпатті, але й за межами його. Спробуймо у цій статті переглянути хоч частину виконаної праці „Просвіти" в Карпатській Україні.

Театр.

Про український театр на Закарпатті до 1920 року не приходиться говорити, бо його майже не було. Коли ж часом, раз на кілька років, і відбувалась якась примітивна вистава в якомусь місті або селі, до того ж на жахливім „язичію", яким говорила тодішня карпаторуська інтелігенція, то це властиво театром не можна й назвати. Такий стан речей треба приписати політиці мадярській щодо Закарпаття. Ця політика намагалася знищити всякі прояви політичного й культурного життя цієї країни.

В році 1920 почала припливати на Закарпаття наша перша українська еміграція з Великої України, Галичини та Буковини. Опинившись між своїм народом, віддалася вона завзято та щиро в першій черзі, культурній праці для карпатських українців, наче б подала руку пораненому братові, щоб освідомити та вивести його з тяжкої недолі, яка тривала кілька соток літ.

Виникла також потреба організації свого сталого українського театру. За це властиво взялося перше культурне товариство Закарпаття „Просвіта", яке постало 9 травня 1920 р. Було це завдання в ту пору не легке. Вимагало відповідних духових сил та значних матеріяльних засобів. Трапився до того щасливий випадок, що допоміг в цім складнім положенні. Саме в ту пору роз'їжджала по Закарпатті з концертами частина Украніської Республіканської Капелі, в якій було немало фахових артистичних сил. З ними й почала переговорювати „Просвіта". Члени капелі зголосилися до диспозиції „Просвіти" без жадних умов на винагороду. Пізніше театр доповнювався поступово: І так в складі театру ми бачили таких визначних артистів та режисерів як славнозвісний Микола Садовський, Олександер Загаров, Аркас, Барнич, Певний, Базілевич, Рубчак, Ручко, Лівицький. З жіночого персоналу визначніші: Іванова, прімадонна українського театру Садовського в Києві, Морська, Совачева, Остапчукова, Мішкевич та багато інших.

Відкриття театру відбулося урочисто дня 15 січня 1921 р.

І так, театр почав свою працю. Надії, що покладались на сповнення місії театру для народу — цілком сповнились. Проіснував він лише десять років, але за цей час зробив велику неоціниму роботу на початках відродження українського Закарпаття. За ці десять років театр „Просвіта" відбув по селах, містах та містечках поверх двох тисяч вистав, що їх відвідали сотки тисяч глядачів — селян, інтелігенції та молоді.

За час свого існування театр перейшов різні стадії свого життя та розвитку. Так, за директорства славного корифея української сцени у Києві — Миколи Карповича Садовського, театр ставив п'єси виключно побутового характеру, пізніше ж директор театру О. Загаров перетворив його на оперу.

Народ Закарпаття, що століттями був відірваний та ізольований від свого матірнього пня, тут в театрі відчув своє рідне слово й душу українську. Наче б кров у ньому заговорила. Захоплена грою, публіка забувала нераз, що вона в театрі, переживала разом з артистами поодинокі сцени та з ними раділа й сумувала. В очах глядачів нераз можна було спостерігати сльози. Один із визначних діячів Закарпаття д-р М. Бращайко з приводу однієї вистави писав: „Все, що на сцені ділялося, було наше, було нам миле, рідне. Лунала там наша чарівна пісня, плило наше рідне милозвучне слово, бачили ми там наші звичаї, наші танці, наших колядників із звіздами, наше село, нашу церкву... І бачили ми там, головне, глибоке почуття, здорову веселість та щиру душу наших селян. Нам, що бачили щось подібного перший раз, було воно таке прекрасне, таке чарівне, що це не забудеться до самої смерти". Подібних вистав бачило Закарпаття сотки.

Видавництво та ін. культурна праця

Видавництво, так само як і театр відограло надзвичайно велику ролю в національному відродженню українського народу на Закарпатті.

Гасло: „Завоювати майбутнє поможе нам книжка" — стало найголовнішим завданням „Просвіти". Почавши з видань популярних книжок для народу, „Просвіта" не занедбала інших ділянок в своїй видавничій діяльності, випускаючи також наукові праці, підручники сільського господарства, календарі, альманахи, часописи та інше.

За час свого існування „Просвіта" видала понад 200 назв різних книжок, тиражем поверх 300 тисяч примірників та ватістю біля 100,000 долярів. Ті книжки розходилися по цілому краю, несучи народові освіту та національну свідомість. Крім книжок, як було згадано, видавала „Просвіта" також часописи. З її органів треба відмітити в першу чергу „Наукові Збірники", яких вийшло 11 томів з дуже цінним рмістом. Редагували „Здіники" — д-р В. Гаджега, дійсний член Наукового Т-ва ім. Шевченка, д-р І. Панькевич та ін. Філія „Просвіти" в м. Мукачеві видавала від 1933-38 рр. загально - освітній та господарський місячник „Світло", при найближчій співпраці інж. Л. Романюка та В. Куриленка.

(Продовження буде).

КОМУНІКАТ

В СПРАВІ ВІДЗНАЧЕННЯ ТРАГІЧНИХ ДАТ

За ініціятивою обидвох галузей Українського Християнського Руху рішило українське громадянство в поодиноких країнах Західньої Европи спільно відзначити 25-тиліття знищення назверхних виявів УАПЦ і 10-ліття арешту українських католицьких Владик.

Для організованого переведення постанови в життя поєдали в поодиноких країнах Ділові Комітети (на засаді паритетности). Ділові Комітети поставали в такій послідовності: 14. V. — у Франції, 19. V. — у Німеччині, 5. VI. — у Бельгії. Поруч із Діловими Комітетами постали ширші (Почесні) Комітети, до яких вислали представників всі наші політичні, громадські, наукові й ін. організації. На підставі заступлення у Почесних Комітетах всіх наших Установ можна сказати, що акція набрала в Західній Европі всенаціонального характеру.

Для координації праці між Краєвими Діловими Комітетами покликано до життя за спільним порозумінням Генеральний Секретаріят в складі двох осіб (католик і православний). Секретаріят сиґнує офіційні листи за абеткою прізвищ двох Генеральних Секретарів, якими визначено: проф. д-ра П. Шумовського й доц. д-ра В. Янева.

Подаючи повище за посередництвом преси до загального відома, просимо й інші країни, зокрема заокеанські, прилучитися до спільної акції, а насамперед обрати Ділові Комітети. Про уконституювання Комітетів просимо повідомляти Генеральний Секретаріят на подану нижче адресу.

Щоб можна було заздалегідь підготовити організовано сумні дати, назначуємо день і годину спільної молитви і годину Служб Божих:

Рівночасна молитва: 1. листопада 1955 р., год. 13. середньо-европ. часу.

Служби Божі 4-го грудня 1955 р., год. 10 місцевого часу.

День і година Академій і маніфестацій залишається до усталення на місцях відповідно до умов і потреб та доцільности.

Пору засадничих комеморадивних урочистостей подаємо заздалегідь до відома, щоб було можна завчасу поробити заходи, щоб Служби Божі були передавані в радіо чи телевізії. При тому треба подбати, щоб були дві рівнобіжні проповіді: українська — для вірних у церквах, як теж у мові даної країни — для радіослухачів.

Просимо Всв. Впрп. і Всч. Отців обидвох віровизнань, які мешкають в країнах, де не постануть з будьяких причин Ділові Комітети, щоб вони самі відправили Службу Божу в поданому часі (неділя, 4-го грудня 1955 р., год. 10 місцевого часу).

Католицькі Духовники, які мають можність біновання Служб Божих, могли б в дні 4-го грудня відправити Служби Божі, крім найважливішої місцевости, також в інших місцевостях, які находяться під їх душпастирською опікою. Зрештою просимо подбати, щоб трагічні роковини були відзначені Службою Божою у всіх можливих місцевостях поселення українців у неділі, які попереджують дату 4. XII., чи які по ній безпосередньо наступають. В місяці листопаді й грудні повинні бути відправлені Служби Божі у всіх можливих місцевостях.

Форма переведення Академій залишається до вирішення місцевим Комітетом, а тільки слід подбати про їх високий рівень і про поважну програму. Академії повинні бути використані до поцікавлення чужинців переслідуванням нашої Церкви і нашою боротьбою.

Наукове Товариство ім. Шевченка організує в зв'язку з відзначувануваними роковинами окрему Наукову Конференцію, присвячену переслідуванню Української Церкви. Зацікавлені можуть жадати інформацій на подану адресу.

Не маючи змоги вислати Комунікату до всіх ПТ. Редакцій, просимо цілу українську пресу передрукувати цей Комунікат.

За інформаціями просимо звертатися на адресу:

Doz. Dr. W. Janiw
27, rue des Bauves
SARCELLES (S. et O.)
France

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 69 тисяч членів, є передова народна установа американських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імені. Бо належати до У. Н. Союзу значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя.

Голос Читача

ОЦІНІМ І ПІДТРИМАЙМО ПРАЦЮ В. АВРАМЕНКА!

Хочу додати кілька слів до статті п. Василя Мудрого п. з. „Про такого, що жив для одної ідеї", надрукованої в „Свободі" з 4-го травня ц. р. Хоч я сам особисто мав багато фінансових втрат, зв'язаних з діяльністю корпорації „Наталка Полтавка", як теж з діяльністю Василя Авраменка, то все ж таки думаю, що вже найвищий час, щоб хтось ознайомився з працею і досягненнями п. Авраменка в минулому, оцінив серед яких труднощів і в яких недостатках він жив, виконуючи велике діло для українців й української справи.

Багато зробив бл. п. Кошиць в хоровому мистецтві, дуже заслужився бл. п. Гайворонський у музиці, але треба признати, що великого діла досяг своєю ідейною завзятістю Василь Авраменко, притягаючи танком до українства більше народженої тут молоді, як усі інші тутешні організації разом.

Василь Авраменко особисто вишукував громади і гурти свідомих і несвідомих українців по різних українських осередках, ішов від хати до хати, переконував, щоб батьки посилали дітей на проби танку, байдуже, чи ці діти вміють говорити по українськи, чи ні. І коли зібрав невеличку громаду дітей, зараз закладав школу танків і працював наполегливо, хоч дуже часто такі школи не давали йому заробітку і хоч ніхто не повірив би, що працював він інколи і в голоді і в холоді.

Учнів багато не бувало, пожертв на його школу люди не складали, і щоб втримати в тому чи іншому осередку одну школу танків, або заложити другу, Авраменко мусів часто позичати гроші у приятелів і знайомих, з надією, що може школа буде виплатніша і тоді можна буде позичку віддати. Але виходило так, що треба було позичати в одному місці і в другому віддавати, щоб тільки справа ішла, щоб не завмирало українське мистецтво. Успіхи були гарні. Все більше дітей навчилося українських танків, раділи батьки, раділо і громадянство, сглядаючи виступи учнів школи Авраменка, але фінансові замкнення були завжди сумні. Багато хто критикує Авраменка за фінансові невдачі, але не подумає про те, що він зароблених за науку, чи виступи гроцей не пропивав, ні не прогулював, але вживав тільки на те, щоб дорога його серцю справа танку развивалася, щоб з допомогою танку прославити українців й Україну.

Тому теж, познайомімся з діяльністю Василя Авраменка й оцінім та підтримаймо його жертвенну працю для добра нашого загалу і для виховання наших дітей.

Микола Цимбалістий

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Гейвен, Конн.

Академія в честь С. В. Петлюри.

Дня 5 червня ц.р. Православна Громада в Ню Гейвені влаштувала Академію присвячену 29-й річниці трагічної смерти Голови Директорії й Головного Отамана Військ УНР Симона Петлюри.

У вступній промові сотник Армії УНР О. Козловський підкреслив, що суд тільки чвертьрічної історії вже міг видати остаточне рішення про велич Симона Петлюри, як особистости і як національного провідника. Згадавши, що на травень місяць припадають теж 17-роковини трагічної смерти — полковника Євгена Коновальця, що загинув від тієїж злочинної комуно-московської руки, О. Козловський запропонував вшанувати пам'ять обох Покійників повстанням з місць і хвилиною мовчанки. З обширним рефератом про С. Петлюру, як будівничого Української Народньої Республіки і національного провідника виступив сотник Кубанського Козачого Війська інж. В. Омельченко.

В другій частині Академії виступили мистецькі сили громади. Концертова співачка Віра Мілянська виконала — „Місяцю князю", слова І. Франка, музика М. Лисенка, пісню, яку так любив слухати С. Петлюра, і також — „Три шляхи" муз. Степового та „На чужині" муз. Іванова. Співак О. Неділько заспівав „Погасло сонце", муз. Степового, „Ой на горі жито" — нар. пісня, і Requiem. Юнак Л. Буцький продеклямував вірші Г. Чупринки та Лесі Українки. Зворушливим був виступ 9-літньої Людмили Золової, що продеклямувала великий, повний української символіки, вірш „На перехресті". Закінчено Академію відспіванням національного гимну.

Звіт про Конгрес УККА.

Докладний звіт про перебіг 6-го Конгресу Американських Українців в Ню Йорку подав делеґат Православної Громади О. Козловський на сходинах її членів дня 12 червня ц.р. З великим зацікавленням вислухали присутні безпосередні враження учасника Конґреу про драматичні епізоди і кінцевий надійний фінал цього українського парляменту. Звітодавець підкреслив додатню і вирішальну ролю в працях Конґресу двох наших найбільших товариств — це Українського Народного Союзу на чолі з його головою Д. Галичином та Українського Робітничого Союзу на чолі з А. Ватюком. О. Козловський познайомив присутніх зі змістом свого проголошення на Конґресі, в якому він висловився за підтримку Державного Центру УНР й осудив демонстрацію проти його найвищого репрезентанта — Президента д-ра С. Витвицького.

Сходини у прийнятій одноголосно резолюції привітали збереження дотеперішнього стану консолідації всіх українських організацій на форумі УККА, як репрезентативного українського органу в Америці, і вповні солідаризувалися з виступом свого делеґата на Конґресі.

„Наталка Полтавка".

Виставу невмирущої „Наталки Полтавки" в Ню Гейвені, а пізніш в Бриджпорті й Ансонії безумовно треба вважати за найвизначнішу подію на місцевому культурному терені, тим більше, що впорядження вистави опинилося в досвідчених руках професіоналів сцени. Треба подивляти великий, просто фанатичний запал до театрального мистецтва тих людей, що після цілоденної праці на фабриках і по різних „шапах", не щадили ні своєї енерґії, ні свого здоров'я на проби за неприхожих умов (в холодній залі, при скупому світлі і т.д.), працювали місяцями, часто до 12 години ночі, а раником о 6-ій — вже поспішали знову на фізичну, заробіткову працю. Не бракувало маловірних серед нашої громади, що сумнівалися в успішне закінчення цієї праці, мовляв, не вистачить пороху.

І ось, нарешті, 14 травня ц.р. відбулася в Ню Гейвені перша вистава, 29 травня в Ансонії — друга й 11 червня в Бриджпорті — третя. Режисером вистави був знаний з вистав в німецьких таборах професіонал — артист Ф. Федорович. Адміністрацію перебрав молодий, але активний громадський діяч І. Заковоротний.

Героїню п'єси — Наталку грала відома концертова співачка й акторка українських театрів в колишній Польщі — Віра Мілянська. Сполучення цих двох прикмет — співачки й акторки — уможливили п. Мілянській створити досконалий тип Наталки, що підтвердило прихильне прийняття її виступів публікою в таких містах, як Лодз, Вільно, Кельце, Краків, Вілосток, Берестя, Пінськ і цілий ряд менших міст колишньої Польщі. Тому глядачі в Ню Гейвені нагороджували її при окремих моментах гри рясними оплесками.

Роля Возного у виконанні Ф. Федоровича, вже відомого громадянству зі своїх театральних виступів у Німеччині і тут — в Ню Гейвені, не знайшла собі такого прийняття, як того заслуговувала, можливо тому, що згідно з текстом п'єси Возний говорить слов'янсько-українською мовою, пересипаною архаїзмами, а іноді устарілою російською урядовою термінологією, тому частині глядачів його дотепи були мало зрозумілі.

Добре вивязався із своїх завдань О. Неділько, як Петро. На простій мові цю ролю можна було б поіменувати зиґзаґуватою: безнадійність, радість, знову безнадійність, потім надія на щастя, повна депресія, раптом щасливий фінал. Виконавець ролі Петра справився зо всім цим блискуче, як в лірично-любовних сценах, так і в драматичних моментах. Коли додати вокальні якості і зовнішність, то, можна на загал ствердити, що такого Петра не часто можна побачити.

Ролю Терпелихи грала відома акторка українських театрів п. Тимченко, що в цій своїй ролі має випробований стиль і поводження. Тому артистка зустріла тепле прийняття. Два нових члени театральної сцени — п. О. Коваль та п. П. Додригуля, як на аматорів, подали добрі надії. Особливо ж п. О. Коваль, голосові якості якого та постава мають всі дані для успішних виступів, як в ролі Виборного, так і в ролі Караса („Запорожець за Дунаєм").

Кольоритну декорацію сцени треба завдячувати п. Ф. Федоровичеві, що не жалів заходів, щоб глядачі перенеслися уявою до мальовничої полтавської природи та полтавського села. Дехто робив закид декораторові, що хата Терпелихи випадала занадто вбого, бо ми знаємо, що на Україні в кожній хаті — і в тій вбогій — ви зустрінете якийсь килим, пару вишиваних подушок, мисник і т. д. Але цей реалізм нібито відповідав змістові п'єси та постійним нариканням на біду старої Терпелихи.

Можна без переборщення сказати, що в такому виконанні і при таких декораціях побачити „Наталку Полтавку" на провінції — це подія. Тому почин гуртка театральних мистців в Ню Гейвені слід щиро привітати. Треба тільки шкодувати, що місцева суспільність не оцінила цього належно.

О. К-кий

Вступайте в члени УНСоюзу!

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

КРИТИКУЮТЬ ЯКІСТЬ ПІДГОТОВИ ФАХІВЦІВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

А. Рубанов, начальник Головного управління сільсько-господарських високих шкіл, виступив у „Правді" (8 липня ц. р.) з гострою критикою якости підготови майбутніх агрономів і механізаторів. „Щоб ми мали добрих фахівців, — пише Рубанов, — треба рішуче поліпшити в школах вивчення загальних і біологічних дисциплін: хемії, фізики, мікробіології, фізіології рослин та тварин, без яких не можна мати глибоких знань із спеціяльних дисциплін". Далі Рубанов пише, що зовсім незадовільно поставлено в школах вивчення економіки і плянування сільського господарства і не додержується принципу високошкільної освіти — самостійної праці студента над навчальним матеріялом, а натомість широко практикується „школярство", опікунство і „зубрячка". Студент по закінченні високої школи має зовсім малі знання сільсько-господарського виробництва. Закінчуючи свої міркування песимістичним висновком — „рівень науково - дослідної роботи сільсько - господарських високих шкіл покищо не відповідає тим завданням, які поставили партія і уряд", — А. вРубанов рекомендує перебудувати навчальні програми шкіл, достосовуючи їх до характеру і природи тої чи іншої національної республіки. Особливу увагу, на думку Рубанова, треба звертати на підготову фахівців у східніх районах Совєтського Союзу (Сибір, Казахстан та ін.), висилаючи туди на працю кращі науково - педагогічні кадри.

Осінню цього року відбудеться конференція міністрів закордонних справ

Лондон. — Англійські політичні кола, які стоять у найтіснішому контакті з прем'єром Іденом і міністром закордонних справ МекМілланом, що перебувають у Женеві, переконані, що осінню цього року відбудеться конференція міністрів закордонних справ 4-ох великодержав, де буде продовжуватись невдале на Женевській конференції намагання дійти до згоди в справі об'єднання Німеччини. Та конференція відбудеться вже після відвідин Аденауера до Москви, куди він дістав вже два місяці тому запрошення приїхати для розмов над „нормалізацією" совєтських і західно-німецьких дипломатичних та культурно-господарських взаємин. Англійський уряд — стверджує преса — дивиться оптимістично на вигляди нової зустрічі міністрів закордонних справ, хоч з другого боку признає, що большевики очевиднячки грають на зволікання і виграванні на часі.

Пропонують більшу контролю над робітничими фондами

Вашінгтон. — Департамент справедливости звернувся до Конгресу з заввагою, що, на його думку є „поважні сумніви", чи чинні федеральні закони в достатній мірі забезпечують контролю добродійних фондів робітничих спілок. Шеф Секції для поборювання злочинности в департаменті справедливости Рене А. Коллінґс заявив, що він внесе в цій справі потрібні законопроєкти. Коллінґс сказав, що, згідно з 302 пунктом закону Тефта-Гартлі, департамент справедливости відповідальний за контролю добродійности і пенсійних фондів, які існують при робітничих спілках. Він твердить, що немає відповідного закону, який не дозволяв би виплачувати урядовцям робітничих спілок завеликі платні; які могли б зруйнувати добродійні та пенсійні фонди при робітничих організаціях.

Спорт

ЗА ПЕРШІСТЬ СВІТУ

В більших містах Німеччини відбулися в перших тижнях липня змагання за 4 першість світу у ручному м'ячі (гендболі). Участь взяли: репрезентації Західньої Европи; СССР та її сателіти, крім чехів, які недавно щойно почали розвивати зустрічі у ручному м'ячі — не стартували.

В елемінаційних зустрічах великою сенсацією була перемога Заари над Швецією 7:6 (3:5).

Інші висліди елемінацій: Німеччина — Норвегія 22:2 (12:1); Швайцарія — Еспанія 18:7 (9:3) Франція — Австрія 8:8 (3:4); Мадярщина — Данія 14:8 (7:3); Югославія — Голляндія 21:11 (13:2).

До головних розривок завважили: Німеччина, Заарщина, Швайцарія, Франція, Чехи, Югославія, Австрія, Швеція. Їх поділено на дві групи:

В I-ій групі перемогла Німеччина Австрію 21:18; Чехи — Швеція 9:6; Югославія — Австрія 11:7; Німеччина — Чехи 11:8, що відкрило Німеччині вхід до фіналу.

В II-ій групі — Швеція перемогла Заарщину 12:9; Швайцарія — Франція 11:7; Швеція — Франція 18:9; Швайцарія — Заарщина 13:8.

У фіналі зустрілися в Дортмунді, Німеччина з Швайцарією; добре зіграна німецька дружина перемогла швайцарців 25:13. Фінальні приглядалося 45,000 глядачів.

● Аденауер — як тепер виявляється — написав був листа безпосередньо державному секретареві Доллесові, без посередництва американської амбасади в Бонні, в якому перестерігає західні великодержави, що коли їм не вдасться осягнути в Женеві об'єднання Німеччини, то німецька публічна опінія відвернеться від нього, Аденауера, як речника західної орієнтації, і звернеться до соціял-демократів, які завжди поручали „невтральність", як найкращий засіб для об'єднання німецьких земель.

● На Мадярщині засуджено 15 осіб, як „американських шпигунів". З-поміж засуджених дві особи вже повішено.

ВСЯЧИНА

ЛЮДИ, ЩО МАЮТЬ ТЕНДЕНЦІЮ СПРИЧИНЯТИ АВТОВІ КАТАСТРОФИ

В 1954 році в автових катастрофах в цій країні згинули 36,500 осіб, але це число було на 2,000 менше в порівнянні з 1953 роком. Д-р Едвін П. Джорджен пише в зв'язку з цим в щоденнику „Ню Йорк Ворлд Телеґрем", що дехто вірить в те, що деякі люди схильні до того, щоб спричиняти автові катастрофи. На основі шестирічної статистики в стейті Коннектикат стверджено, що 1/25 автомобілевих шоферів спричиняла впродовж того часу більше як одну третю всіх автових катастроф. Ця одна двацятп'ята частина шоферів — це особи, які мають тенденцію спричиняти автові катастрофи. Д-р Джорджен каже, що було б добре, коли б можна було визначити тих небезпечних нервових шоферів і заборонити їм керувати автами чи автобусами. Ці особи є імпульсивні і в своїх діях керуються настроями моменту.

57% ШВЕЦІЇ — ЦЕ ШПИЛЬКОВІ ЛІСИ.

Видання Американського Географічного Товариства „Фокус" пише про те, що 57 відсотків території Швеції вкриті шпильковими деревами. Ці ліси дають основу для поширення деревної промисловости, в якій працюють 125,000 осіб. Швеція постачає країнам західньої Европи папір, паперову масу, меблі та всякі роди дерева. Гірські потоки творять дешевий засіб комунікації для сплаву дерева до залізниць та до портів.

СПІТЬ 8 ГОДИН ЩОДНЯ, ТО БУДЕ МЕНШЕ ЗЛОЧИНІВ

Д-р Семюел Генрі Прінс із Кінґс каледжу в Галіфексі, Н. С., сказав у проповіді в Протестантській Церкві Св. Стефана в Ню Йорку, що в цьому місті тому так багато злочинів, бо люди не сплять денно по 8 годин. Спека, нічні крики та великий вуличний рух не дозволяють мешканцям Ню Йорку добре виспатися, і тому люди роблять злочини.

НАУКОВЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ ВИВЧАТИ ПОЯВУ ДУХІВ

В Лондоні відбулися збори 29 американських і європейських науковців - професорів університетів, які обговорювали справу появи духів, привидів, телепатичних снів, дивних появ і т. п. феноменів. Ці науковці заявили, що треба б пильніше вивчати ці справи і то в міжнародному маштабі, дбайливо перевіряючи ті всі явища та стверджуючи їхню автентичність.

АЙК КУПУЄ ІГРАШКИ

Перебуваючи в Женеві й беручи участь в нарадах представників чотирьох великодержав, президент Айзенгавер знайшов час, щоб заглянути до женевських крамниць і купити дарунки для своїх онуків. На фото: Президент купує ляльку для своєї наймешної онучки Зузанни.

Комуністичні впливи у нюйоркських театрах і телевізії

Ню Йорк, Н. И. — Комісія для дослідження протиамериканської діяльности в Палаті Репрезентантів покликала 25 осіб з нюйоркських театрів та телевізійних програм, щоб переслухати їх в справі комуністичних впливів у цих розвагових підприємствах. Голова цієї комісії конгресмен Френсіс Е. Волтер заявив, що переслухання відбудеться в Ню Йорку між 15 і 18 серпня цього року. Урядовець комісії сказав, що він не знає, чи вдасться встановити місце перебування всіх тих осіб, яких комісія хоче переслухувати.

Найнижчі гуртові ціни харчів впродовж 30-х місяців

Ню Йорк, Н. И. — Приватна фірма „Дон енд Бредстріт", яка щотижня подає індекс гуртових цін харчів, повідомляє, що в попередньому тижні цей індекс був найнижчий впродовж попередніх 30-х місяців. Ціна головних харчових продуктів в попередньому тижні виносила 6.17 доляра, а в тижні, що закінчився 9 липня, вона становила 6.26 доляра. Цей сам індекс в тому самому тижні з попереднього року виносив 7.13 доляра. В тижні, що закінчився 3-го лютого 1953 року, цей індекс становив 6.13 доляра.

Як приватники заробляють на перепродажі оборонних матеріялів

Вашінгтон. — Директор Стейтової Цивільної Оборони в стейті Тексас Вільям Л. МекҐілл зізнавав на Підкомісії Урядових Операцій в Палаті Репрезентантів про те, як приватні підприємці заробляють на перепродажі оборонних матеріялів. Він подав такий приклад із стейту Коннектикат. Цей стейт закупив був для Цивільної Оборони 10,000 нош, платячи за штуку по 9,98 доляра. Але пізніше виявилося, що цей посередник купив ці ноші від армії по 4 долари за штуку. Підкомісія Урядових Операцій, яку очолює конґресмен Джан Б. Брукс, радить над законопроєктом, щоб Цивільна Оборона могла діставати від армії всі ті оборонні матеріяли, які армія продає приватним фірмам, як непотрібні. Під час дискусії в цій справі заявляли таке: „Ці матеріяли купуються для армії для оборонних цілей. А пізніше Цивільна Оборона мусить їх відкуповувати від приватних фірм знову для оборони держави". Голова Федеральної Цивільної Оборони Вел Пітерсон заявився за тим, щоб ЦО могла діставати оборонні матеріяли, які непотрібні збройним силам ЗДА.

ДЯКУЮ

із глибини мого серця усім тим Вельмишановним Громадянам — мешканцям Трентону, Н. Дж., і найближчої околиці, що в хвилинах мого великого родинного смутку й горя з приводу ненадійної смерти мого мужа

бл. п. СТЕПАНА БОВАНКА,

що сталася в понеділок, дня 6-го червня 1955 р. — прийшли мені з виявами співчуття, моральною та матеріяльною допомогою при переведенні сумних похоронних обрядів.

Дякую зокрема усім Вельмишановним Паням з місцевого Відділу СУА ім. Кн. Ольги, що не жаліли часу ні труду, щоб влегшити мої душевні болі.

Дякую усім тим Вельмишановним Паням і Панам — Друзям, Приятелям і Знайомим Покійного, що допомогли мені при полагодженні усіх формальностей у зв'язку з технічним переведенням похорон як також усіх справ пов'язаних зі смертю мого Покійного Мужа.

Дякую від щирого серця Всечеснішим Отцям Теодозієві і Йосипові Атаманюкам — парохові й сотрудникові Церкви Св. Йосафата в Трентоні та Всечеснішому о. Дезідерієві Сімкову — парохові Церкви Св. Марії за моральну піддержку і звеличання похоронних обрядів та подарування місця під могилу для Покійного Мужа на цвинтарі.

Дякую п. Михайлові Кошекові — власникові похоронного заведення в Трентоні за справне і дешеве влаштування похоронів.

Дякую усім пластунам-новакам, друзям мого сина Олеся, що явилися організовано на похорони в пластових одностроях.

Від щирого серця складаю мою вдовину подяку Усім Вельмишановним Членам Рідні моєї і Покійного мужа, Друзям, Приятелям і Знайомим, що в будьякій формі причинилися до влегшення моїх терпінь і смутку. Усім Їм нехай Всевишній нагородить сторицею за їхню прикладну християнську любов до ближнього.

ІРЕНА БОВАНКО — вдова
зі сином ОЛЕКСАНДРОМ

Трентон, Н. Дж., 20. липня 1955 р.

Короткі Вістки

● 25-річний Д. О. Пілер із Ґнтону, Оклагома, їхав під час зливи автом. З ховзкої дороги авто скотилося в каньйон завглибшки 50 стіп, але Пілер мав щастя і виліз з нього на дорогу, нарікаючи тільки на болі в шиї.

● Комуністи зі Східнього Берліну видали американським чинникам колишнього американського вояка, 24-річного Томмі Вудса, який зник був 1 березня минулого року. Комуністи твердять, що він утік до них і просив азилю, а Вудс твердить, що його насильно схопили. Він жив цілий час в Східньому Берліні.

●В Австрії заведено обов'язкову військову службу для всієї молоді мужеської статі у віці від 18 до 21 років. Час служби у війську — 9 місяців, після чого вояк переходить до резерви з обов'язком являтися на вправи резервістів. Спеціяльні технічні частини будуть сформовані з добровольців, які переходитимуть 15-місячний вишкіл. Австрійські соціялісти хотіли запровадити швайцарського типу півр ічну військову службу, а народно - християнська партія вимагала однорічного вишколу. Прийнято компроміс.

● Китайські комуністи дозволяють 77-річній матері американського священика о. Гаролда Ріґі відвідати свого сина в тюрмі, де він перебуває від 1951 року. Отець Ріґі був учителем Католицького Університету в Пейпінґу. Мати о. Ріґі, яка мешкає в Шікаґо, з огляду на свій вік, мабуть, не зможе скористати з дозволу комуністів.

Посмертні Згадки

Д-р ветеринарії ЄВГЕН БАЧИНСЬКИЙ, член Т-ва ім. „Україна" Відд. 15 УНСоюзу у Вашінгтоні, помер 19-го липня в Georgetown St., Delevare, проживши 63 років. Покійний народився в Галичині, Зах. Україна. До Америки приїхав 1950 р., і вступив до УНСоюзу 1951 р. Залишив у глибокому смутку дружину, дочку і сина. Хай американська земля буде Йому легкою і хай пам'ять про Нього залишиться навіки в укр. спільноті.

Є. Фліс, фін. секр.

ТАРЗАН ,ч. 3506. Чекають готові.

WHEN TARZAN HURLED THE DEAD SENTRY INTO THE MIDST OF THE NERVE-RACKED RAIDERS, THEY BOLTED IN COMPLETE DISORDER FROM THE VILLAGE INTO THE JUNGLE BEYOND!

MEANWHILE, TARZAN SPED PAST THEM THROUGH THE TREES ABOVE. NOW HE MUST PREPARE THE DURU FOR THE FINAL AMBUSH!

HE STATIONED THE WARRIORS JUST IN TIME, FOR THE UNDERBRUSH AHEAD CRACKLED WITH THE APPROACH OF THE FLEEING ARABS!

Коли Тарзан кинув мертвого зартівника між поденервованих арабів, вони в повному безладді помчали з села до джунглів.

Тим разом Тарзан випередив їх, скачучи верховіттям. Тепер він мусить приготовити плем'я дюрю до вирішної засідки.

Він розставив вояків саме впору, бо вже тріщав чагарник під ногами втікаючих арабів.